

ДРЖАВНА (НЕ)БРИГА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

У раду се анализира однос Републике Србије, односно њених (не)одговорних институција, према српском језику на основу његовог статуса прописаног у три закона и једној стратегији, и то: 1) Закону о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма, 2) Закону о службеној употреби језика и писама, 3) Закону о родној равноправности, и 4) Националној стратегији за родну равноправност период 2021–2030. године, са акционим планом за њено спровођење за период 2021–2023. године. Три од четири наведена документа експлицитан су показатељ да се државне структуре много више труде да узаконе и проводе дјеловања на штету него на корист српскога језика.

Кључне ријечи: српски језик, службена и јавна употреба језика, „родно сензитиван језик”, језички маркетинг, неуставност, државна небрига за језик.

У раду се анализира однос ДРЖАВЕ СРБИЈЕ, односно (не)одговорних српских државних институција, или, по полицијско-омбудсманском мишљењу једино исправном и коректном, „институција Републике Србије”¹–према српском језику. Тај однос пратићемо преко прописаног статуса српског језика у неколика закона и/или докумената Републике Србије који се највећим дијелом или цјелином тичу (и) српскога језика, а то су: 1) Закон о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног

---

¹ В. о прогону придјева *српски* у Србији у свим случајевима гдје би једино њему мјесто било (Ковачевић 2018а: 105–109), јер више нема ни „српског држављанства”, а одавно нема или пак никад није ни било „Српске РТВ”, „Српских пошта”, „Српских железница”, „Српских шума”, „Српске војске” и сл. – него само „држављанство Републике Србије”, „Радио телевизија Србије”, „Поште Србије”, „Војска Србије” и сл. Зато је право чудо како придјев *српски* опстаје у називу *српској језика*.

писма, 2) Закон о службеној употреби језика и писама, 3) Закон о родној равноправности, и 4) Национална стратегија за родну равноправност период 2021–2030. године, са акционим планом за њено спровођење за период 2021–2023. године.

Закон о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма

У анализи је најлогичније поћи од оног најпозитивнијег, иако дјелимично позитивног, *Закона о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма* (в. „добродошлицу” том закону у Ковачевић и др. 2021а: 19). А тај закон су скупштине Републике Србије и Републике Српске усвојиле на Дан српског јединства, 15. септембра 2021. Тек васпостављени Дан српског јединства није могао имати симболичнији чин од усвајања датог закона. Српско *јединство* потврђено је Законом који на својеврстан начин потврђује и штити *јединственост* српског народа. Ако јединствен значи „који је једнак, заједнички свима”, односно „који очитује јединство, који је уједињен” – онда Срби немају ништа јединственије, немају ниједну заједничку ујединитељску карактеристику која се може мјерити са српским језиком и ћириличким писмом. Што је и разумљиво, ако се зна да су српски језик и ћирилица темељни српски национални критеријуми.

Дуго је српска национално освијешћена интелектуална елита упућивала иницијативе у виду молби, захтјева и прекора српским владајућим структурама да се српски језик и ћирилично писмо налазе у никад тежој ситуацији. Српски језик употребно је у највећем броју случајева постао синоним језичкој некултури, док се статус ћирилице из дана у дан толико урушавао да је она употребно готово била на издисају, чему је најбољи показатељ чињеница да је она своју превласт над латиницом имала једино на гробљима и у читуљама. Била је, дакле, употребно најближа мртвима, па није ни чудо да је постала и код Срба писмо на издисају. Апели за заштиту српског језика и ћирилице наилазили су годинама код српских извршних власти на зид ћутње и игнорисања. Несхватање у каквом је статусу покаткад су државни органи исказивали и саркастичним коментарима да законски ћирилицу и не треба штитити, него само треба „стимулисати и подстицати њену употребу”. „Стимулисати и подстицати” све док коначно не изумре.

Само доношење овога закона, последије толико дугог ишчекивања, мора се сматрати врло позитивним. Посебно још ако се има у виду да је закон истовремено усвојен и у Србији и у Српској. И да он први пут при влади као

стручно тијело уводи *Сав(ј)ећ* за српски језик, који ће бити својеврсна брана политичким дјеловањима у области српског језика која се не заснивају на стручним и научним критеријумима. Зато приоритетно на симболичкој равни Закон има непроцјењив значај.

То се, нажалост, не може рећи и за домете његове практичне примјене. Кад се *површински* гледа, Закон у суштини обезбјеђује много бољи статус српског језика и ћирилице него важећи Закон о службеној употреби језика и писама. Али само површински, јер је њему и даље надређен важећи *Закон о службеној употреби језика и писама*. То се експлицитно наводи у најбитнијем трећем члану овога закона, којим се „прописује” обавезна употреба српског језика и ћириличног писма. Наиме, у том члану два пута се ова употреба условљава прописима важећег *Закона о службеној употреби језика и писама*, што потврђује сљедећи цитат, у коме подвлачењем маркамо те дијелове:

„Српски језик и ћирилично писмо, као матично писмо, у складу са законом којим се уређује службена употреба језика и писама, обавезно се употребљава у раду државних органа, органа аутономних покрајина, градова и општина, установа, предузећа и других организација кад врше јавна овлашћења, у раду јавних предузећа и јавних служби, као и у раду других организација кад врше послове утврђене законом којим се уређује службена употреба језика и писама.”

Ако је тај *Закон о службеној употреби језика и писама* надређен овоме *Закону о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма*, ако је он надређен и законима у области образовања, на који се овај закон позива прописујући употребу српског језика и ћирилице у образовном систему („образовно-васпитни рад остварује се на српском језику и ћириличком писму, у складу са законима у области образовања”) – јасно је да готово ништа из овога закона није могуће примијенити у пракси, јер то спречавају одредбе надређеног *Закона о службеној употреби језика и писама*. Зато, гледано из перспективе практичне примене, текст овога закона као да је свјесно направљен да не би могао бити у пракси примијењен. А његову примјену спречавају управо одредбе важећег *Закона о службеној употреби језика и писама* на које се овај закон позива. Јер, практична употреба овог закона везана је само за државне органе (од општинских до републичких) и за друштва и организације „са већинским учешћем јавног капитала”, што опет значи „државна”. И што је врло битно, проширена на цијели образовно-васпитни систем, само што ту остаје нејасно да ли употребни примат имају „закони у области образовања” или Закон о службеној употреби језика и писама, будући да употреба језика и писама на било ком нивоу васпитно-образовног система не потпада под службену

употребу како је прописује Закон о службеној употреби језика и писама².

Зато, да би заиста овај *Закон о употреби српског језика у јавном животињу и заштити и очувању ћириличног писма* био закон неопходно је да он не буде „условљен” Законом о службеној употреби језика и писама, да има своје обавезујуће одлуке чију примјену не могу спречавати одредбе важећег Закона о службеној употреби језика и писама. Једном ријечју, да би ово био закон а не привид закона или закон само „на папиру”, неопходно га је у примјени ослободити везаности и условљености за *Закон о службеној употреби језика и писма*. Бојимо се да ће, без тога, он доживјети судбину коју му предвиђају и прижељкују антисрбисти и антићириличари, који сматрају да је у питању „парадни закон”, да се он „у највећем делу неће моћи примењивати, нити та примена контролисати”, јер, по њиховом мишљењу, „он није ни донет да би се доследно и дугорочно примењивао, него за једнократну политичку употребу. Стога и делује као објава оданости српском језику и ћирилици, пре него као озбиљан правни инструмент. Сва је прилика да ће бити заборављен пре ступања на снагу” (Бугарски 2021: 11).

Закон о службеној употреби језика и писама

Доношење *Закона о употреби српског језика у јавном животињу и заштити и очувању ћириличног писма* зато треба схватити и прихватити као први корак у заштити српског језика и ћирилице. Али и као још значајан, можда и одлучујући подстицај двовјековној борби за промјену већ три деценије непромијењеног, а по српски језик и ћирилицу, врло штетног, чак антисрпског и антићириличног, *Закона о службеној употреби језика и писма*. Тај закон донесен је још давне 1991. године (Службени лист 45/91), и у дијелу који се односи на већински српски језик у њему није промијењена ни једна једина запета, за разлику од дијела који се односи на мањинске језике, који је битно дорађиван чак неколика пута.

О *Закону о службеној употреби језика и писма* доста је писано³. Изношен је низ аргумената за неопходност његових измјена и допуна, посебно с обзиром на чињеницу да он пуних петнаест година није усаглашен ни са актуелним Уставом Републике Србије, донесеним 2006. године.

---

² Зато је овај дио Закона највише и забринуо антићириличаре, који забринуто констатују да „обавеза употребе српског језика и ћирилице на свим нивоима образовно-васпитног рада у складу са законима у области образовања” (члан 3) изазива озбиљне недоумице. Ћирилица ће ту свакако остати заступљена, али да ли само она? Пошто алтернативно писмо не фигурира у овом закону, немогуће је оценити да ли његово коришћење, и у ком обиму, представља прекршај” (Бугарски 2021: 11).

³ В. нпр. у књизи Ковачевић (2018: 45–130) и тамо наведеној литератури.

А шта је, кад је у питању српски језик и његово писмо ћирилица, основни „проблем” тога закона? Основни проблем је, без сумње, употреба термина *службена* и *јавна употреба језика и писма* и њихова диференцијација. У том Закону у првом је члану наведено да је „у Републици Србији у службеној употреби српски језик”, и да је „у службеној употреби ћирилично писмо, а латинично писмо на начин утврђен овим законом”. Наизглед потпуно логично, да није члана другог у којем се дефинише појам службене употребе, гдје се каже да се „службеном употребом језика и писма, у смислу овог закона, сматра употреба језика и писма у раду: државних органа, органа аутономних покрајина, градова и општина, установа, предузећа и других организација кад врше јавна овлашћења”. Једном ријечју, службена употреба језика и писма везана је само за оно што подразумева појам „државне службе”. А гдје је ту нпр. употреба језика и писма у образовном систему од основне школе до факултета, или у мас-медијима? Она не потпада под *службену* него под *јавну употребу* језика и писма. Јавна употреба се притом не дефинише нити се (п)описују сфере њене употребе, него се под њом једноставно имплицитно подразумева свака сфера употребе језика и писма која није службена. Једноставно речено: све што није службена употреба „у смислу овог закона” (а она је одређена врло уско само као употребе које се односе на органе и организације „државне службе”: од општине до републике) – јесте јавна употреба.

Треба се, међутим, подсјетити одакле је дошла идеја за разликовање службене и јавне употребе језика и писма. Сам термин „јавна употреба” увели су Хрвати у законодавну (језичкоправну) употребу, и то најприје у Амандману V на Устав СР Хрватске (16. 2. 1972), који је постао члан 138 Устава СР Хрватске из 1974. године:

„У Социјалистичкој Републици Хрватској у јавној је употреби хрватски књижевни језик – стандардни облик народног језика Хрвата и Срба у Хрватској, који се назива хрватски или српски” (Стефановић 2015: 119–120).

У Србији је, под утицајем Хрватске и по угледу на њу, израз „јавна употреба” уведен на самом почетку осамдесетих година, али није направљена његова значењска дистинкција према изразу „службена употреба”. Мишљења о „јавној употреби” била су врло подијељена, а то се најбоље види по компромисном карактеру Амандмана бр. XXVI Уставне комисије Скупштине СР Србије од 7. јануара 1989. године. Задржане су и „службена” и „јавна” употреба, а њихов однос је требало да буде регулисан законом. Тај XXVI амандман је гласио:

„У Социјалистичкој Републици Србији у службеној и јавној употреби је српскохрватски језик и његова писма – ћирилица и латиница.

У Социјалистичкој Републици Србији, на подручјима на којима живе поједине народности, у равноправној службеној и јавној употреби су

српскохрватски језик и језици тих народности и њихова писма, у складу са Уставом и законом.”

Овакво решење дошло је петнаест година након што је уведено у Устав Хрватске. И управо кад су Срби прихватили хрватско становиште (што им није први пут!), Хрвати су свој термилошки изум одбацили, и оставили га Србима да с њим бригу брину. Наиме, након „доношења устава 22. про-синца 1990. хрватски језик је постао службеним језиком Републике Хрватске” (Самарџија 2013: 15).

У околностима када су Хрвати одустали од израза који су сами увели, и вратили се изразу који су употребљавали Срби и остали у својим уставима, прихваћена је формулација Устава Србије од 28. септембра 1990. године, којим је израз „јавна употреба” формално напуштен, а то потврђује и Устав из 2006. године. Примјена тог израза, међутим, није напуштена. Налазимо је у *Закону о службеној употреби језика и писама* из 1991, који је на снази и данас. Тај закон није, дакле, написан на основу уставног рјешења из 1990. године, већ Амандмана бр. XXVI из 1989, у којем се у дефиницији налазе и „службена” и „јавна” употреба.

Да је „јавна употреба” наслеђе комунистичког периода, потврђује и чињеница да се у свим европским језицима, језицима Европске уније говори само о службеној („official”) и приватној („individual”) употреби језика и писма, и да се баш нигдје не говори о „јавној употреби” која је супротстављена „службеној”.

Зато се поставља питање докле ће у Србији, мимо цијелога свијета постојати недефинисана „јавна употреба”, супротстављена „службеној употреби”, и докад ће се закон о употреби језика и писма односити, с обзиром на службену употребу, само на државне органе?

Наду да ће и Срби напоскон прогледати и увидјети да су са *јавном употребом* насамарени од Хрвата – донио је Устав Србије из 2006. године. У томе и сад актуелном Уставу, у члану 10. начела Устава, под одредницом „Језик и писмо” прописано је: „У Републици Србији у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо. Службена употреба других језика и писама уређује се законом, на основу Устава”.

Од доношења Устава 2006. године до ево године 2021. (дакле, пуних 15 година) још није донесен нови Закон о језику и писму у Републици Србији, нити је *Закон о службеној употреби језика и писама* из 1991. године усаглашен са наведеним чланом 10. Устава Републике Србије, тј. није измијењен и допуњен како с обзиром на уставом прописану службену употребу језика и писма, тако ни с обзиром на чињеницу да Устав одређује да се „службена употреба других језика и писама уређује законом, на основу Устава”. Небројено пута су многи појединци, не само лингвисти, и не само различита

удружења за заштиту ћирилице, констатовали, и многим установама и/или институцијама културе скретали пажњу на непоштовање уставне одредбе о имену језика и о ћирилици као његовом једином писму (исп. нпр. више од 60 дописа и документа које доноси Јањатовић 2016). Али, „када су Срби или њихове институције у питању, од њих нормално понашање не треба ни очекивати нити се у институције уздати”, јер се „наша власт понаша по дубоко утемељеним комунистичким обрасцима и она законе доноси не да би их поштовала него да би их примитивно игнорисала” (Петровић 2016: 765).

На сваки помен о нужности практичне примјене уставне одредбе о службеном статусу српског језика и ћирилице у медијима би се на препознатљив „антисрпски” начин огласили представници „грађанистичке” или „друге Србије”, настављајући деведестих година започети „културни рат”, чијег је садржаја и циља суштина „порицање или ниподаштавање одређених културних вредности, а његов главни облик је понижавање, исмевање, цинизам у односу на главне симболе и носиоце” (Антонић 2008: 10).

Посебан разлог за промјену Закона и потпуни опис сфере „службене употребе језика и писма” у њему морао је бити и *Закључак Уставног суда Републике Србије* донесен позивањем на појам ускосхваћене „службене употребе” и недефинисане „јавне употребе језика и писма” у Закону из 1991. године. Наиме, *Уставни суд Републике Србије* донио је *Закључак* бр. IУз–309/2013 од 24. децембра 2013. године, којим се као „апсолутно неоснован” одбија *Предлој за оцену уставности и законности члана 40. Закона о трговини* (СГ бр. 53/2010, 10/2013), који је 2. септембра исте године поднео г. Драгојло Лековић из Београда. Он је оспорио други став, који одређује да „сви подаци о роби [...] морају бити наведени на јасан, лако уочљив начин, на српском језику на ћириличком или латиничком писму”.

Подносилац захтјева добио је сљедеће образложење разлога за одбијање предлога о оцјени уставности: „Према схватању Уставног суда, употреба латиничког писма и страних језика и писама у смислу оспореног члана 40. Закона о трговини не може се сматрати службеном употребом језика и писма у смислу Закона о службеној употреби језика и писама и члана 10 Устава, већ *сада у домен јавне употребе језика и писама* који се у уставноправном смислу може законом уредити на предвиђени начин, па нису основане тврдње да оспорене законске одредбе нису у сагласности са Уставом” (Стефановић 2015: 129; 2016: 369).

А и какву би другу одлуку Уставни суд могао донијети ако се „службена употреба других језика и писама уређује законом, на основу Устава”, а једини Закон који постоји јесте *Закон о службеној употреби језика и писама*, из 1991. године, истина неусаглашен са Уставом, што је Уставни суд могао констатовати, и тиме сугерисати да је неопходно постојећи Закон о језику и писму мијењати.

И кад се очекивало да ће усвајањем *Закона о употреби српског језика у јавном животињу и заштити и очувању ћириличног писма* напоскон српски језик и ћирилица бити ослобођени негативних и антинаучних и антисрпских критеријума Закона о службеној употреби језика и писама – испоставило се да се основни критеријуми примјене тог закона не могу никако осамосталити и одвојити од комунистичко-хрватских критеријума на којима почива Закон о службеној употреби језика и писама.

Закон о употреби српског језика у јавном животињу и заштити и очувању ћириличног писма у члану 7, у коме се представља „систем заштите и очувања српског језика и ћириличног писма”, у тачки шест наводи „заштити српског језика од утицаја идеолошких и политичких покрета на његову стандардизацију”. Ова тачка као да прозива *Закон о родној равноправности*, који је Скупштина Србије усвојила непосредно прије овога закона о српском језику и ћирилици. Као да се ова два закона међусобно сукобљавају: један брани српски језик од политичког инжењеринга, други српском језику намеће политички инжењеринг. Ваљда ће се закону који штити српски језик повинovati закон којим се српски језик урушава. Уосталом, логично је да се касније донесеном закону прилагођавају претходни закони, будући да је његовим усвајањем „дезавуисано” оно што у претходним законима није у складу с њим.

Закон о родној равноправности

Закон о родној равноправности Скупштина Србије усвојила је 20. маја 2021. године, и одмах је изазвао буру негодовања, прије свега поводом наметања употребе „родно сензитивног језика”, који се у члану 6, став 17 третира као „средство којим се утиче на свест оних који се тим језиком служе [...], укључујући промене мишљења, ставова и понашања”.

Закон прописује широку сферу употребе родно сензитивног језика, конкретизовану у Ракић (2021: 782) и у Саопштењу Матице српске (2021: 17). Тако је чланом 10. став 3. тачка 6) Закона о родној равноправности предвиђено да се посебним мјерама мора обезбидити „употреба родно сензитивног језика како би се утицало на уклањање родних стереотипа при остваривању права и обавеза жена и мушкараца”. Чланом 25. став 1. Закона органи јавне власти су обавезни, поред осталог, „да континуирано прате употребу родно осетљивог језика у називима радних места, положаја, звања и занимања”. Чланом 37. став 1. тачка 4) подтачка (3) Закона прописано је, у области образовања и васпитања, науке и технолошког развоја, обавезно „коришћење родно осетљивог језика, односно језика који је у складу са граматичким родом, у уџбеницима и наставном материјалу, као

и у сведочанствима, дипломама, класификацијама, звањима, занимањима и лиценцама, као и у другим облицима образовно-васпитног рада”. Према члану 44. став 3, „средства јавног информисања дужна су да приликом извештавања користе родно осетљив језик”. Чланом 73. став 1. прописано је да су „Влада, односно надлежни орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе дужни [...] да ускладе одговарајуће акте [...] у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона”, док је ставом 2. предвиђена одложена примјена наведених чланова 37. став 1. тачка 4) подтачка (3) и члана 44. став 3, тако што ће те одредбе почети да се примењују тек три године након усвајања Закона, што значи од 20. маја 2024. године.

Овај Закон, овакав какав је, – поред своје лингвистичке, поготово србистичке (не)утемељености – прије свега тражи одговоре на два правно-законска питања: 1) да ли се он односи само на српски или и на све службене мањинске језике у Србији, и 2) да ли је он у сагласности са надређеним му правним актима Републике Србије.

Одговор на прво питање, како то наглашава Исидора Бјелаковић, тиче се идентитета „родно сензитивног језика”. Наиме, по ријечима И. Бјелаковић, није јасно: „Да ли се овај закон односи на све службене језике у нашој земљи или само на српски језик? Ако се односи на све језике који имају статус службеног, онда се поставља следеће питање: одакле неком право да интервенише у језичку структуру мађарског, румунског, албанског или било којег другог језика који има статус службеног у Републици Србији, а чије се матично подручје налази изван њених граница? Ако се пак Закон односи само на српски језик, онда је сасвим јасно да говоримо о дискриминацији. Домаћа лингвистика фокусирана је тренутно на српски језик, али ако је реч о родно сензитивном језику уопште, онда то треба да има исте реперкусије и на остале службене језике у овој земљи. О томе нико не говори. А то јесте велико питање” (Аничих, Поповић 2021: 11). До данас доносиоци Закона нису дали одговор на дато питање, али је, с обзиром на то да се говори само о проблемима његове примјене у српском језику, очигледно да се он односи само на српски језик, и да је тиме српски језик недвосмислено дискриминисан у односу на све мањинске службене језике у Србији. То, међутим, није први пут да у Србији мањински језици имају повлашћен статус у односу на српски језик, па просто да се као рјешење пожели да српски језик у Србији добије статус мањинског језика (в. о томе опширно у: Ковачевић 2021: 81–95).

Друго питање јесте питање (не)сагласности Закона о родној равноправности са важећим Уставом Републике Србије и међународним законима, и то у дијелу који се тиче присилног наметања „родно сензитивног језика”. „Правна ограничења законодавне моћи државе”, како је то показао Б. Ракић, „проистичу из устава те државе и из међународног права”, на

што обавезује и члан 194. ставови 2–5. Устава Републике Србије, који регулише хијерархију правних аката, а који гласи: „Устав је највиши правни акт Републике Србије. Сви закони и други општи акти донети у Републици Србији морају бити сагласни са Уставом. Потврђени међународни уговори и општеприхваћена правила међународног права део су правног поретка Републике Србије. Потврђени међународни уговори не смеју бити у супротности са Уставом. Закони и други општи акти донети у Републици Србији не смеју бити у супротности са потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права” (Ракић 2021: 772).

Прва несагласност *Закона о родној равноправности* са Уставом тиче се самог термина „род”, будући да Устав Републике Србије не познаје категорију рода, него само категорију пола. Друга је несагласност, како то показује Б. Ракић (2021), у томе да „присилна интервенција у сфери језика представља повреду језика као сегмента нематеријалног културног наслеђа, што је супротно Уставу Републике Србије и низу међународноправних аката” (Ракић 2021: 771).

Анализирајући све релевантне међународне акте који говоре о нематеријалном културном наслеђу⁴, Б. Ракић закључује „да су *језици сасвим извесно сеіменї немаїтеријалної кулїурної наслеђа*, па је то случај и са српским језиком и другим језицима који се говоре на територији Републике Србије. А обавеза очувања језика као сегмента нематеријалног културног наслеђа проистиче како из наведеног члана 89. Устава Републике Србије, тако и из међународног права и то, ако чак и оставимо као спорно да ли такву обавезу ствара Конвенција из 2003. године, онда из других докумената који предвиђају на општи начин обавезу очувања културног наслеђа, попут Европске конвенције о култури из 1954. или Оквирне конвенције Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво из 2005. године итд.” (Ракић 2021: 779).

---

⁴ За разлику од *Закона о ујоїредї срїскої језика у јавном живоїу и зашїиїи и очувању ћириличкої њисма* Републике Србије, у еквивалентном *Закону о зашїиїи, очувању и ујоїредї језика срїскої народа и ћириличкої њисма* Републике Српске српски језик се експлицитно дефинише као нематеријално културно наслеђе. Тако члан 1. гласи: „Овим законом уређују се систем заштите, очувања и начин коришћења језика српског народа и ћириличког писма у Републици Српској (у даљем тексту: Република), као *немаїтеријалної кулїурної наслеђа*.” Члан 4. гласи: „Језик српског народа и ћириличко писмо представљају *немаїтеријално кулїурно добро од изузеїної значаја* за Републику”, док члан 5. гласи: „Језик српског народа и ћириличко писмо, као нематеријално културно наслеђе, у смислу овог закона, представљају средство и опште добро за Републику, који пружају осјећај идентитета и континуитета српског народа на начин којим се уважава његов интегритет и штити његова културна вредност.” Дакле, у три од првих пет чланова овога закона наглашава се да је српски језик нематеријално културно наслеђе.

Будући да стандардни језик почива на инхерентним законитостима, свака повреда тих законитости „представља насиље над језиком и нарушавање језика као вида културног наслеђа”, тако да „када се штити језик као културно наслеђе, штити се и та његова инхерентна еволутивност и језику иманентне законитости по којима се та еволутивност реализује и одвија” (Ракић 2021: 780). Зато је више него чудно да „иако су и предлагач закона и његов доносилац и доносилац указа о његовом проглашењу имали право и дужност да спрече усвајање одредби које су супротне уставној и међународноправној обавези очувања културног наслеђа, што укључује и спречавање увођења насилних промена у сфери језика, то се није десило” (Ракић 2021: 787). Иманентне језичке законитости подразумевају да се „интеракције и промене у сфери језика дешавају на један природан, спонтан начин и никако нису и не могу бити резултат наметања. Тај природни еволутивни карактер језика, у складу са језику инхерентним законима, чини, као што смо већ рекли, сегмент језичког културног наслеђа. Закон о родној равноправности, налажући присилне промене у сфери језика, нарушава један од најбитнијих сегмената нашег културног наслеђа и то његовог нематеријалног дела – српски језик (а и друге језике који се говоре у Србији и који имају одговарајуће карактеристике)” (Ракић 2021: 781).

На статус српског језика при изради и након усвајања Закона о родној равноправности Одбор за стандардизацију српског језика реаговао је чак три пута, са трима својим одлукама: 2011, 2017. и 2021. године. Одбор је посебно наглашавао да су „одредбе Закона о родној равноправности у супротности су са целом историјом норме српскога књижевног језика, а самим тим и са његовим системским и структурним правилима”. У тим одлукама је наглашено да „српски језик и структурно и употребно има саморегулативну моћ. Све што је потребно за догађење његових изражајних моћи – он једноставно ствара и прихвата без наметања. Он се према потребама развија стварајући и нове речи граматичког женског рода, па и социјалне фемининативе, али му их није могуће наметнути на силу, по ’законском декрету’ кад се то некоме, ко уз то још и није упућен у језичке законитости, прохте. Зато је недопустиво да се у име политике или идеологије са нивоа државе пропагира било какав језички инжењеринг, а камоли да се путем закона намеће јавним и државним организацијама речник родно диференцираног језика, у коме се нуди мноштво речи несагласних структуре српскога језика, речи које не богате него урушавају његову структуру”. Зато је, закључак је Одбора за стандардизацију, *Закон о родној равноправности* заправо закон *против српског језика*. Према многим језичким критеријумима, он је закон против српског језика: а) по наметању директивне умјесто у српском језику кроз историју увијек примјењиване либералне језичке политике, па српски језик његовом примјеном постаје „ризница”

новоговора, тако да ћемо „у накарадном новомовору превазићи чак и Хрвате”⁵ (Сладоје 2021: 18); δ) по забрани слободног избора језичких средстава, јер намјесто употребе облика генеричког мушког рода⁶ прописује искључиву употребу социјалних фемининатива, чиме „у име остваривања права дела популације која се сматра дискриминисаном ако се не користе фемининативи уводи неравноправност оних који тако не мисле”, односно „у име антидискриминације спроводи се дискриминација”⁷, што значи да

---

⁵ Што посредно потврђује и следећи, у примјени Закона могући, хумористички обојен текст „Убијање српског језика” објављен у *Полицији*:

„Завршна реч оптужене:

’Госпођо судинице, у животу сам радила тешке и грубе послове. Живот ме није мазио. У радионици сам била ковачица, радила сам на пољу као косачица. Била сам и шоферкиња камиона.

Госпођо судијинице, кад бих уграбила слободно време, одлазила бих рано ујутру на реку. Била сам одлична пецачица, а једном сам упецала – сомкињу дугу скоро два метра!

Госпођо суткиња, образовала сам се. Ја сам писачица. Била сам једно време дописница једног београдског листа. Била бих ја још боља пискиња да ми је педагошкиња у школи посветила више пажње.

Једном сам била у лову као гледатељка. Било ми је мучно кад сам видела како моја пријатељица, страствена ловачкиња, убија rischiњу.

Велика сам боркиња за људска права.

Али ја да будем убичица свога мужа?! Па ја ни мравицу не бих згазила! Чули сте шта све докиње кажу. И вештици... хоћу да кажем вештакиња, госпођа психолошкиња, у свом исказу јасна је да нисам кривкиња. Чули сте и речи моје адвокатице. Прешу душу госпођа јавна тужитељка. Ја нисам убичица!’

Судија:

’Ослобађа се оптужена услед недостатка доказа. Да је оптужена као ’убичица’ српског језика, а за то су нам презентирани докази, било би другачије. Овако... Претрес је завршен.’

И мала дигресија на исту тему – родне равноправности: Моја супруга др Србијанка деценијама је радила као педијатар. Сада, као пензионерка, не зна шта је била (мада се досад није ’упознала’ с Алцхајмером) – педијатарка, педијатаркиња, педијатрица, педијатролошкиња... можда нешто пето, десето...” (Станимировић 2021: 23).

⁶ А да предлагач закона Гордана Чомић, министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог, чак и не зна шта значи генеричка као „неутрална” употреба рода, тј. да уопште не зна значење термина „неутрални род”, показује следећа њена изјава: „Она [Гордана Чомић] је питала, ако су именице у мушком роду ’неутралне’, и ако је мушки род ’неутралан’ и ако је ’свеједно’, зашто онда у Уставу не пише да је Србија држава њених грађанки” (<https://www.danas.rs/drustvo/comic-odbor-za-standardizaciju-srpskog-jezika-treba-da-odluci-ozenskom-rodu-naziva/?utm_campaign=ug.contentexchange.me&utm_medium=referral&utm_source=ug.contentexchange>).

⁷ Уп. само неколика од бројних негодовања поводом дате дискриминације, којој је у подлози, каквог ли парадокса!, како творци Закона мисле, „укидање дискриминације”: „И нека знају писци предлога закона против дискриминације да ме дискриминишу тиме што ми не

„нам политика одређује како морамо да говоримо и пишемо” (Грковић Мејдор 2021: 8); в) по томе што је један од основних циљева Закона дезавуисање норме српског језика, што потврђују изјаве утицајних „поборница” Закона о родној равноправности које сматрају да је „дошло време за реформу језика, али и друштвене свести”, јер „коришћење родно осетљивог језика није питање структуре језика, него моћи оних који желе да креирају свест јавног мњења” (Седларевић 2021: VII); односно да „треба да тежимо томе да мењамо норме језика које су штетне, а на које смо навикли”, чему је сада погодан тренутак јер је „родна равноправност један од најважнијих циљева нове родно одговорне владе” (Михаиловић 2021: 22); г) по рушењу темеља стилистичке норме српског језика, чему показатељ није само забрана слободног избора језичких средстава, него и обавеза антистилистичног структурисања реченице, на што је пажња скренута у Саопштењу Матице српске (2021: 17), гдје се констатује: „Уместо формулација попут: *Сћароседеоци Америке су Индијанци и Ескимии (Инуићии). Они љриџадају жућој раси. Преци Индијанаца доселили су се из Азије. [...] Индијанци су се љроширили и населили амерички конћиненћи све до Оћњене земље на јују*, према одредбама овог Закона текст би МОРАО да гласи: *Сћароседеоци/сћароседелице Америке су Индијанци/Индијанке и Ескимии/Ескимке (Инуићии/Инуићанке). Они/оне љриџадају жућој раси. Преци/љрећкиње Индијанаца/Индијанки доселили/доселиле су се из Азије. [...] Индијанци/Индијанке су се љроширили/љрошириле и населили/населиле амерички конћиненћи све до Оћњене земље на јују*”; д) по томе што дати Закон намеће став према коме србистика као наука и није релевантна у питањима српског језика, него су са србистима потпуно равноправни, ако не и надређени им, они који српску језичку норму „познају само на основу тога што су говорници језика” (Слијепчевић Бјеливук 2021), или пак они што су стручњаци за неки страни језик, посебно англисти, чије упућеност у структурне законитости српског језика засигурно није већа од лингвистичких лаика-говорника

осћављају слободу да се у новинама љоћћишем као новинар, већ морам да будем новинарка, да моја редакција не би љлаћила казну” (Мићовић 2021: 2); „Преведите или напишите реченицу ‘Ватрогаскиња је пре него што је постала убицкиња била боркиња’, то је ваше право, као што је и моје да пишем или говорим другачије. *Слободно коришћење језика је основно људско љраво*” (Константиновић 2021); „Од силне ‘бриге’ за њихова права, уместо својих занимања и титула, *жене добијају увредљиве ројобайне језичке карикашуре*” (Миланковић 2021); „Ако се из звања, рећимо академика или писца, као генеричког, основног, базичног израза, за све који то звање носе, вештачки конструише женски идентитет, тиме се, заправо, *жена издваја и обезвређује*” (Божић 2021).

Негодовање жена, посебно жена лингвиста и новинара, против наметања „родно сензитивног језика” код жена присталица тог језика изазвало је неконтролисани бијес, да су их чак почастиле термином „идиоткиње”; в. нпр.: „Такође смо видели и параду мушкараца и понеких жена – *корисних идиоткиња*, који нам објашњавају да овај и овакав закон највише штети баш нама – женама” (Србљановић 2021: 3).

српскога језика; и што је најинтересантније, ти такозвани стручњаци за српски језик не само да пишу приручнике о „родно сензитивном језику”, него и захтијевају да њих и лингвистички неписмене министарке србисти „не омаловажавају”, него да прихвате као чињеницу да они равноправно са србистима, вјероватно са својим као надређеним критеријумима, треба да нормирају српски језик; ђ) по томе што Закон о родној равноправности отвара простор да се иницирају „и дубље, граматичке промене у српском језику, како би се, уз мушкарце и жене, могле одговарајуће означавати и ’родно небинарне’ личности”. Такав „предлог је објављен на сајту НВО ’Да се зна’, невладине организације специјализоване за борбу против ’родне дискриминације’ [...] За српски језик се предлаже спајање мушког и женског наставка глаголске конјугације или придевске деклинације, уз (архаичне и дијалекатске) заменице ’њ’ и ’њин’. Тако би реченица која денотира небинарне особе, на родносензитивном језику гласила: *Ишаола је јуче до ресторана јер је диола љадана*; или: *Ишаола је да се нађе с Вањом на њином љослу, ља је видеола њ како црља*” (Антонић 2021: 647–675).

Са овим се засигурно не исцрпљују негативне посљедице које не само за српски језик има Закон о родној равноправности. Да те посљедице прелазе оквири српскога језика и захватају српско друштво у цјелини – најбољи је показатељ *Национална стратегија за родну равноправност период 2021–2030. године, са акционим планом за њено спровођење за период 2021–2023. године*.

Национална стратегија за родну равноправност период 2021–2030. године, са акционим планом за њено спровођење за период 2021–2023. године

Да ова за српски језик и српско друштво у цјелини по негативним посљедицама врло значајна Стратегија, коју је Влада Србије усвојила 14. октобра 2021. године, не остане без критичких коментара из србистичке перспективе побринула се Матица српска са саопштењем објављеним у дневној штампи посљедњег дана новембра 2021. године (в. Саопштење Матице српске 2021: 20–21). Овдје ћемо пренијети само главне замјерке које се на текст Стратегије у том саопштењу наводе.

У Саопштењу се најприје констатује да Стратегија није усклађена са Уставом, јер Устав Републике Србије не познаје појмове рода и родне равноправности, већ говори о „равноправности жена и мушкараца” и „развијању политике једнаких могућности” (члан 15). Притом се указује на то да „Стратегија не третира жене и мушкарце на једнак начин”, јер се наводе само мјере за унапређење положаја жена, док се чак и тамо гдје је констатована

диспропорција у корист жена, као нпр. у судству, не говори о потреби њеног укидања.

У Саопштењу се посебна пажња посвећује ставовима, препорукама и циљевима изнесеним у Стратегији који се тичу образовног система: од предшколског до високошколског. Тако се констатује да је Стратегијом предвиђено „уродњавање предшколског и основношколског [и средњошколског] васпитања и образовања” које „укључује и ревизију наставних садржаја и уџбеника ради елиминисања родних стереотипа, дискриминаторних садржаја и дискриминаторског језика, као и исправљање ових садржаја уз увођење родно осетљивог језика у све наставне садржаје”. Предвиђено је и неопходно „уродњавање високог образовања”, и то тако што је потребно „установити обавезу преиспитивања наставних садржаја и уџбеника из родне перспективе” (стр. 47, 48), као и да је „неопходна родно сензитивна реформа високог образовања” (стр. 47) итд. У Саопштењу се наводи да „поставком о неопходности ’уродњавања’ наставних планова, програма и садржаја доносилац Стратегије прекорачује своја овлашћења”, али и „крши члан 72 Устава Републике Србије, којим се јемчи аутономија универзитета”, што прецизније дефинише Закон о високом образовању, који се такође дезавуише овом стратегијом.

Национална стратегија за родну равноправност, како се у Саопштењу показује, улази и у поље науке и научних истраживања. Тако се нпр. у Стратегији говори о успостављању „родног баланса у истраживачким тимовима” (стр. 51), чиме би „приликом избора чланова истраживачког тима пол имао већу вредност у односу на квалитет истраживача, што је неспојиво са елементарним принципима научног истраживања, где ништа не би смело да буде изнад квалитета”, а то је и у супротности са чланом 73 Устава Републике Србије, којим се јемчи слобода научног стваралаштва. Уз то Стратегија предвиђа да научна истраживања у области родне равноправности буду приоритетна у области друштвених и хуманистичких наука, надређена чак и истраживањима у идентитетским наукама, какве су српски језик и књижевност.

Интересантно је да се, како се у Саопштењу Матице српске наводи, „када се у Стратегији говори о ’Визији’ (105), осим жена и мушкараца спомињу и ’особе другачијих родних идентитета’. Није прецизирано о којим се ту идентитетима ради⁸, нити колико их има, што отвара практично бесконачан простор за њихово умножавање”.

У закључку Саопштења Матице српске (2021: 21) у виду напомене констатује се „да Национална стратегија за родну равноправност, период

---

⁸ Вјероватно о оним „родно небинарним”, које смо у претходном дијелу текста споменули, а о којима говори С. Антонић (2021: 647–675).

2021–2030. године у погледу одредаба које се тичу језика, образовања и научноистраживачког рада није усклађена са Стратегијом Европске уније за родну равноправност за период 2020–2025. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>). Рецимо, у Стратегији Европске уније се уопште не помињу 'родно осетљив/неутралан језик', ревизија уџбеника и наставног материјала, увођење Студија рода на свим нивоима образовања, наведене интервенције у области научноистраживачког рада итд."

Из наведеног је јасно да се у *Националној стратегији за родну равноправност период 2021–2030. године* показују много експлицитније и са много ширим прагматичким импликацијама негативне, да не кажемо катастрофалне, последице *Закона о родној равноправности* него у њему самом.

Закључак

У раду је анализиран однос Републике Србије, односно њених (не)одговорних институција према српском језику на основу статуса српског језика прописаног у три закона и једној стратегији, и то: 1) Закону о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма, 2) Закону о службеној употреби језика и писама, 3) Закону о родној равноправности, и 4) Националној стратегији за родну равноправност период 2021–2030. године, са акционим планом за њено спровођење за период 2021–2023. године. Само је први од наведених закона у корист српског језика. Али он има више симболичку него практичну вриједност. Кад се површински гледа, овај Закон у суштини обезбјеђује много бољи статус српског језика и ћирилице него важећи Закон о службеној употреби језика и писама. Али само површински, јер је њему и даље у кључним одредбама надређен важећи *Закон о службеној употреби језика и писама*. То се експлицитно наводи у најбитнијем трећем члану овога закона, којим се „прописује” обавезна употреба српског језика и ћириличног писма. Зато да би *Закон о употреби српског језика у јавном животу и заштити и очувању ћириличног писма* био практично дјелотворан закон, неопходно је да он не буде „условљен” Законом о службеној употреби језика и писама, да има своје обавезујуће одлуке чију примјену не могу спречавати одредбе важећег Закона о службеној употреби језика и писама.

У раду је показано да су и зашто су три преостала анализирана документа, два закона и једна стратегија, неслагасни са Уставом Републике Србије. Али тако не мисли актуелна власт, а ни Уставни суд се не оглашава поводом њихове неусаглашености са Уставом Србије. И Закон о службеној

употреби језика и писма и Закон о родној равноправности заправо су закони против српског језика, закони чијим се одредбама директно негира и/или урушава српски језик, посебно као српски идентитетски национални критеријум. А да се то урушавање не би зауставило само на српском језику, постарали су се творци *Националне стратегије за родну равноправност*, чије се негативне последице не тичу само српског језика него се распростиру на цијели српски васпитно-образовни систем – од предшколског до високошколског образовања – али и научноистраживачки рад у области хуманистичких и друштвених наука.

Литература

Аничих, Поповић (2021): Удар на већ рањени српски језик, *Политика*, 14. 6. 2021, 11–13: Тема недеље: Родни језик [интервју са Виктором Савићем, Весном Ломпар, Јованком Радић, Аном Мацановић, Исидором Бјелаковић водили Градимир Аничих и Дарко Пејовић].

Антонић (2021): Слободан Антонић, Један теоријски оквир за разумевање актуелних ЛГБТ питања у Србији данас, *Социолошки преглед*, LX/3, Београд, 671–679.

Божић (2021): Јованка Божић, Жена и родна равноправност, <https://www.politika.rs/sr/clanak/480727/Jezik-i-rodna-ravnopravnost> (7. 12. 2021).

Бугарски (2011): Ranko Bugarski, Paradni zakon о ćirilici, *Danas*, 4. 10. 2021, 11.

Грковић-Мејдор (2021): Јасмина Грковић-Мејдор, Закон о родној равноправности угрожава уставне слободе, *Политика*, 7. 6. 2021, 1, 8–9.

Јањатовић (2016): Ђорђе Јањатовић, *Бијка за ћирилицу: наставак*, Нови Сад: Удружење за заштиту ћирилице српског језика „Ћирилица”.

Ковачевић (2018): Милош Ковачевић, *Борба за ћирилицу и српски језик*, Андрићград: Андрићев институт.

Ковачевић (2018а): Милош Ковачевић, *Србистичке најомене*, Београд: Јасен.

Ковачевић (2021): Милош Ковачевић, Однос српског као већинског и мањинских језика у Србији, *Србистички огледи*, Источно Ново Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства, 81–95.

Ковачевић и др. (2021а): Милош Ковачевић, Срето Танасић, Александар Милановић, Вељко Брборић, Заштита српског језика и ћирилице: Коначно закон о српском језику и ћирилице, *Вечерње новости*, 21. 9. 2021, 19.

Константиновић (2021): Милош Константиновић, Пуч против Вука, *Политика*, 20. 7. 2021, <https://www.politika.rs/scc/clanak/483787/Puc-protiv-Vuka>.

Миланковић (2021): Вера Миланковић, Језичка родна равноправност на штету жена, <https://www.politika.rs/sr/clanak/480366/Jezicka-rodna-ravnopravnost-na-stetu-zena>.

Мићовић (2021): Ивана Мићовић, Боркиње, *Вечерње новосићи*, 31. 3. 2021, 2.

Михаиловић (2021): Зорана Михаиловић, Ако може „спремачица” зашто не би могло „инжењерка”, *Полијтика*, 8. 4. 2021, 22.

Петровић (2016): Драгољуб Петровић, Битка за ћирилицу или битка с ветрењачама, поговор за књигу: Ђорђе Јањатовић, *Бијка за ћирилицу: на-сјавак*, Нови Сад: Удружење за заштиту ћирилице српског језика „Ћирилица”, 765–777.

Ракић (2021): Бранко Ракић, Дивља градња у сфери језика, *Социолошки преглед*, LX/3, Београд, 771–787.

Саопштење Матице српске (2021): ЈЕЗИЧКИ ИНЖЕЊЕРИНГ: Саопштење Матице српске поводом питања о родној равноправности, *Вечерње новосићи*, 1. 6. 2021, 17.

Саопштење Матице српске (2021а): ДРЖАВА ХОЋЕ ДА МЕЊА НОРМУ СРПСКОГА ЈЕЗИКА: Допис Матице српске Министарству поводом Нацрта Националне стратегије за родну равноправност, *Вечерње новосићи*, 30. 11. 2021, 20–21.

Самарџија (2013): Marko Samardžija, *Politika, zakonodavstvo i jezik*, Zaprešić: Hrvatsko filološko društvo, Hrvatska sveučilišna naklada.

Седларевић (2021): Маја Sedlarević, Zanimanja u ženskom rodu – nepotrebna galama, *Danas*, 12–13. 6. 2021, Nedelja/Forum, VII.

Сладоје (2021): Ђорђо Сладоје, Бојим се да ћемо у новомовору превазићи чак и Хрвате, *Вечерње новосићи*, 22. 6. 2021, 18.

Слијепчевић Бјеливук (2021): Светлана Слијепчевић Бјеливук, Ко (не) уме да прочита Закон о родној равноправности (нит)и речнике стандардног српског језика, *Језикофил*, 30. 5. 2021, <https://jezikofil.rs/ko-ne-ume-da-procita-zakon-o-rodnoj-ravnopravnosti-niti-recnike-standardnog-srpskog-jezika/>.

Србљановић (2021): Biljana Srbljanović, Tvorba reči, *Blic*, 30. 5. 2021, 3.

Станимировић (2021): Владимир Станимировић, Убијање српског језика, *Полијтика*, 22. 6. 2021, 23.

Стефановић (2015): Синиша Стефановић, О јавној употреби језика и писма, *Векови: историјски часопис Андрићеве институције*, бр. 2, Андрићград: Андрићев институт, Одјељење за историју, 109–138.

Стефановић (2016): Синиша Стефановић, Ћирилица у Уставу Србије: преглед значајније изворне грађе (1974–2014), *Култура*, бр. 152, Београд, 350–374, <http://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0023-5164/2016/0023-51641652350S.pdf>.

Стратегија (2021): *Национална стратегија за родну равноправност у периоду 2021–2030. године, са акционим планом за њено спровођење за период 2021–2023. године*, <https://www.srbija.gov.rs/dokument/45678/strategije-programi-planovi-.php>.

Miloš M. Kovačević
University of Belgrade
Faculty of Philology
University of Kragujevac
Faculty of Philology and Arts

LACK OF CARE FOR THE SERBIAN LANGUAGE BY THE STATE

Summary: The paper analyzes the attitude of the Republic of Serbia, i.e. of its (ir)responsible institutions towards the Serbian language based on the status of the Serbian language defined in three laws and one strategy, as follows: 1) Law on the Use of Serbian Language in Public Life and Protection and Preservation of the Cyrillic Script, 2) Law on the Official Use of Languages and Scripts, 3) Law on Gender Equality, and 4) National Strategy for Gender Equality 2021–2030, with an action plan for its implementation for the period of 2021–2023. Only the first of these laws is in favour of the Serbian language. But it has more symbolic than practical value, as it is still inferior in key provisions to the current *Law on the Official Use of Languages and Scripts*.

The analysis showed that the three documents, two laws and one strategy, are inconsistent with the Constitution of the Republic of Serbia. But the current government does not think so, and the Constitutional Court did not state its position regarding the incompatibility of the documents with the Constitution. Both the Law on the Official Use of Languages and Scripts and the Law on Gender Equality are in fact laws against the Serbian language, as their provisions directly deny and/or undermine the Serbian language, especially as a Serbian identity criterion. The degradation does affect only the Serbian language; negative consequences of the National Strategy for Gender Equality have an effect on the entire Serbian educational system – from preschool to higher education – as well as scientific research work in the field of humanities and social sciences.

Keywords: Serbian language, official and public use of language, “gender sensitive language”, language marketing, unconstitutionality, lack of care for the language.